

הוצאת טר דור ילין בוועידת „ההסדרות לשפה ולתרבות
העברית“ שבווינא על אודות:

ועד הלשון העברית.

תחית השפה העברית בא"י — היא היא שיצרה את ועד הלשון
העברית. יצירה זו היתה תוצאה מכרחת מהעבודה הזאת, מהחפץ הזה
לשוב ולהחיות בייס את הלשון אשר התכנסה עד אז בד' אמותיה
של הספרות.

כל מה שהחיים הולכים ומתקדמים, הם יוצרים יצירות חדשות,
עצמים חדשים במציאות, וכן הם מרחיבים דעתו של אדם להבחין
ולהבדיל בין המשגים הדקים. ברכת ה„הבדלה“ היא צמודה לברכת
„חונן הדעת“. ויחד עם זה נוצרות גם המלים המצינות את העצמים
האלה והמביעות את המשגים החדשים שנקבעו במוחו של האדם.
התקדמות החיים גורמת בהכרח את התקדמות השפה, כי לא חפץ
האדם להשאר באלם וכאבן דומם מול כל ההופעות החדשות
המופיעות לנגד עיניו.

לשוננו אנו, מכיון שהיתה במשך תקופה ארכה מאד גנוזה רק
באוצר ה„כתב והמכתב“, מכיון שישנה אלפי שנים שנת „חוני המעגל“
והחיים עשו את שלהם, זורטו ופרצו להם דרכם, התקדמו והתהפכו ושנו
וחדשו, הנה דבר טובן מאליו הוא, כי בהקיצה עתה לתהיה, היא מוצאת
מסביב לה עולם חדש, שמים חדשים (משגים משכלים שלא ידעתם)
וארץ חדשה (עצמים וגופים אשר את שמעם לא שמעה). כל השפות
האחרות צעדו רכבות צעדים קדימה, והיא כנחשלה קוראה: „או הכרותא,
או מיתותא!“

ויתר על כן. לא רק שלא חדשה מלים לכל העצמים והמשגים
חטת חדשים, אלא כי אלה אלפי השנים שחדלה להיות לשפת
השמוש בדבור אבדו לה גם חלק גדול מאוצרה, שרכשה לה כבר באלפי
שנות קיומה הקודמת. וזו מזל העני ומנת הלך. מאות מנטאים ואולי
גם אלפי מלים שהיו לה בלי שום ספק בימי היותה היה, אבדו, אבדו
לנצח ואינם, מפני שבמקרה לא נזכרו בספרים שנשארו לת לפלטה, וחלק
גדול ממה שנשאר, נשכה מפי „נושאייה“, יען כי לא נדרש להם לשמוש

זום-יוס וישאר גנוז בתוך איזה סדרש פליאה או איזו אנדה נעלמה כאבן שאין לה הופכין, או כגרוטות המשלכות בפנת איזה מרתף ואין מחונן אותן אף במבט עין.

משללה ממה שיש לה ומחסרת ממת שאין בה, הופיעה לשוננו ביום שנדבר בה. אז באה ההכרח הכרורה, כי כדי לתת האפשרות ללשוננו שישתמשו בה בחיים, לאמר בחיים החיים, החדשים, המתקדמים, וכל הופעותיהם יחד, אי אפשר להסתפק במה שיש לנו כבר בלשון, או יותר נכון: במה שגודע לנו מן הלשון, כי אם צריך להשלים ולמלא. צריך לשוב ולחטט באותן הפנות הנדחות של הספרות, כדי להשיב את אכזותינו שאכזו לנו בהסח הדעת במשך אלפי שנות העמידה של לשוננו.

צריך להתכונן בשרשים שהננו משתמשים בהם בלשוננו ולראות מה אפשר עוד ליצר מהם בעצמם יצירות חדשות. צריך לפנות אל השפות השמיות בכלל ואל השפה הערבית, זו השפה השמית היחידה, מלבד העברית, שנשארה בחיים ולא פסקה מעולם לחיות, — ולנצל אותן כמה שאפשר לנצל, אף צריך לפנות אל השפות האירפיות החדשות, ולקחת גם מהן, אך בזהירות יתרה, כל מה שאפשר לקחת מהן — וכולא האי ואולי! ידענו היטב, כי כל מה שחתרשלו בו במשך אלפי שנים, אי אפשר לשוב ולהשיגו בזמן קצר, ידענו היטב, כי סכתנו היא מדלדלת מאד וחמחה מרבה נוצלתה, ובכל זאת לא התיאשנו. מי שאומר „אלף“, עליו לאמר גם „בית“, ומי שחפץ בתחית שפה, עליו לשאת גם כל תוצאות חפצו זה.

על יסוד זה נוסד לפני שלשועשרים שנה ע"י מר בן-יהודה וחבריו „ועד הספרות“ שעל יד חברת „שפה ברורה“, או „הועד הבלשני“, כאשר קראו לו אז, ואשר אחרי כן עמד על השם היתיר פחות, הוא שם „ועד הלשון העברית“.

„ולא יירא מפני המלעיגים!“ — זו היתה הססמה של ראשוני המדבריס עברית, וזו היתה ססמתם של חברי ועד הלשון הראשונים מאז ועד הנה. למדברים עברית לענו רק אלה הקרובים לחם קרבת מקום, בשעה שמרחוק נמצאו מי שתללום ויפארום וידברו בשבחם; וליוצרי היצירות החדשות, לפועלים ש„בבית החרשת ליצירת מליס“ לענו קרובים ורחוקים, בפה ובכתב, כל אלה אשר דבר מלים חדשות כאלה הגיע אליהם, כל אלה אשר חצי התול בעטם ולעג בפיותם

לא חמלו אל חץ. כל מי שרק היה לו אל בלב, כמו שאומרת אחזתנו היהודית, הוסיף צרור אבן במרגמה זו בלי שום רחמנות.

אולי יזכרו עוד רבים את שירו השנון והעוקץ "אל מניח הלשון" של קנטור ב"השלח" הראשון, או את הרכבת המאמרים המטלאים רק מטלים מחדשות בכית-החרשת הארץ-ישראל של המנוה לילינבלום ב"המליץ", "גבורי ציד לפני הי".

אך את המאמר הראשון של "ארה החיים" שלנו, המאמר "ולא יירא מפני המלעינים", שמו להם חברי ועד הלשון לקו, וקוממיות הלכו בדרכם הלאה.

נקל היה להם לסופרי הגולה, לטוכים שבהם, להסתפק במה שיש כבר בלשון, ולא להרגיש את הנהיצות של היצירה החדשה. מאמרים ושיורים לא באו עליהם בטרוניא וכתביעות, ואם חסרת להם לפעמים מלה מכיעה איזה משג מפשט, הן נמצאו להם כל אוצרות הציויליזציון והקנסטיטוציון והריפרטציון והארגנוציון, ונס הטרגנספיי-גורציון והזלכסט-אמנציפציון, ורב להם, אך היכלו להרגיש בצערו של האב, שהינוקו עומד ושואלתו: אבא, איך אומרים: "לקשין?"

חרפתקאות רבות עברו על הועד הזה. בלי כל אמצעים חמריים ותמיכות רוחניות עבד עבודתו. היו זמנים, אשר נפסקה עבודתו לטשך שנים. שנים טחבריו החרוצים נפטרו כבר לעולם: ראש מחוללי רעיון תחית השפת מר יחיאל מיכל פינגס והבלשן הידוע מר אליהו ספיר. אך אין לך דבר, שאין לו שעה, וכל מה שהחיים יוצרים אותו, כל מה שהויתו מכרחה, מוצא לו דרכו סוף סוף. אם יבלענו, מטקוטו זכחש בו לא ראיתך, הן הוא משוש דרכו ומעפר אחר יצמחו. ועד הלשון החל בשנים האחרונות לעבד עבודה מסדרה, ממשכת ותכופת, והודות לפעלתו של חברנו העסקן מר חלל זלטפולסקי והשתדלותו של חוקרנו אחד העם, השיג גם עזר חמרי לתשלום מזכיר זמני ולהוצאות ספרי זכרונותיו. זהו אחר המעשים החשובים שעשתה הסתדרותנו. היא נתנה את הרחיפה לועד הזה לעבד עבודתו יותר בבטחה, ועל ידה יכל גם לחפיץ שלש החוברות אשר הדפס כבר, ומוניטין יצאו לו בעולם. ועד הלשון החל להיות בימים האחרונים התל שאליו סיות המדברים עברית פונים, יחידים ומוסדות, גני-ילדים וכתבי-ספר תיכונים שואלים כבר הוראתו, וכל אשר יוסיף בעבודתו, בן ירבו הפונים אליו לפתר להם

ספקותיהם ולמלא להם את החסר להם כתור שפה מדברת ומספיקה לכל צרכי החיים.

מהי תעודת ועד הלשון, ומהו סדר עבודתו? האמנם הוא רק בית-חרשת ליצירת מלים כמעשה היוצר על האבנים, והכל תלוי רק ברצונם הפשוט של אנשים אחרים, היושבים להם ונוזרים גזרות על הצבור, או תעודתו הרבה יותר רחבה ודרך עבודתו מבססת על יסודות הרבה יותר איתנים מדעת יחיד או יחידים?

ועד הלשון הוא המוסד העליון לכל עניני הלשון למיניהם.

א) הוא משתדל להשלים את החסר מתוך הלשון עצמה—מתוך הלשונות הקרובות לה ומתוך הלשונות הזרות לה בחתאמה לרוחה. מתוך הלשון עצמה כיצד? דבר זה הוא מתחלק לשתיים: ראשונה השבת האכדות, שחזכרתי כבר, על ידי החפוש בכל הספרות העברית העתיקה בכונת תחלת לשם זה ביחוד, ועל זה הורה כבר זקן חברינו המנוח פינס, כי „הגדולה שבמעלות אשר למלה חדשה היא שאיננה חדשה“.

ושנית, ביצירת מלים חדשות מתוך שרשי הלשון עצמה בדרך ההקש ממה שנמצא על מה שחסר. הדבר הראשון דורש עבודה, והשני—טוב טעם.

כדי שלא תצא תקלה על ידי הועד, כדי שלא ייצר מלים חדשות במקום שישנן כבר, ורק אינן ידועות לנו, צריך לפני כל דבר להעלות מתוך ים הספרות העתיקה כל המרגליות הצפונות בו, צריך לעבר, כאשר הציע כבר משוררנו מר ביאליק, על כל הספרים התלמודיים המדרשיים, האגדיים וההלכיים וגם הקבליים באספקלריה מיחדה, בשימת עין מיחדה אל כל מה שיכול לשמש לנו למלא איזה חסרון שחסר לנו עדין בשפתנו: את כל המלים האלה צריך לסדר לעניניהן, ובכל עת שידבר באיזה מקצוע—יהיה כבר לנכח עיני הועד כל מה שישנו כבר במקצוע הזה בספרות.

לא נמצאה מלה לאחד המשנים או העצמים בלשון, והועד יודע ברורה, כי פה צריך לאחז בדרך החדוש, הרי הוא פונה אל הלשון עצמה ומתבונן אם אין בה שרש, שממנו אפשר לגזר שם חדש או תאר חדש, כגתוג בשרשים אחרים, וגם פה צריכה להיות עבודה מקדמת מקיפה, עתה אחרי כל מה שדברנו המדקדקים וחוקרי הלשון, צריך שיעבר על כל השמות הנמצאים בלשון למשקליהם ולהתבונן בכל משקל לאיזה

ענין או ענינים הוא מסגל ביחוד, ואח"כ יקבע את המלים שהוא אומר לחדש באחד הדפוסים האלה לפי טוב טעמו.

מתוך הלשונות השמיות ביצד? לא מצא הועד מה שהוא דורש בלשון העברית עצמה, הריחו פונה אל אחיות לשוננו, אל השפות השמיות אשר באלפי מלים ובמשקלים רבים הן היסוד אליה, ולשאל את פיהן כמה הן משתמשות לטשג זה או לעצב זה ולקחתו מתן. בהרבה מלים ממין זה אין שום ספק, כי גם בהן הננו משיבים ללשוננו אבדוהיה, שאבדו לה פשוט, טשום שבמקרה לא בא בספרותה זכרון המלים האלה שהיו לה. ואם ישנן מלים באלה שהן מחדשות בה לגמרי בדרך זו הן גם אז לא נחטא לשפה בהכניסנו אליה מלים על פי משקליה היא. קשה משתי דרכים אלו היא הדרך לקבל מלים משפות לא-שמיות. לדרך זו מביא רק ההכרח שאי אפשר להטלטל ממנה ופה מתנה הועד תני עקרי: שתהיינה מלים אלה מתאימות בצורתן לרוח שפהנו העברית השמית. כי אמנם הבדל יסודי זעקרי ישנו בין השפות השמיות והאחרות, והוא: ענין המשקל. אם אמרו חכמינו: "קשים גרים לישראל כספתת"—חרי זה מתאים לענין הלשון ביותר. הלשונות השמיות יוצרות את מליהן במשקל קבוע ובצורה קבועה בשעה שבשפות לא-השמיות אין עפ"י ליצירת המלים בעצמן כל קביעות מיחדת, והכל הוא רק בתוספות הברות לפנייהן או לאחריהן. כי על כן חלק גדול מהמלים לא-השמיות אינו מתכנס בשום אופן אל דפוסי השפות השמיות, ומלבד זה אין השמות מרבי ההברות מתאימים כלל לרוח השפה העברית, ומלים טעין: ציויליזציון וארגניזציון וט-נסקריפציון הארכות יותר אפילו מארכם של "ארתחששתא" ו"אהשדרפנים"—אי אפשר שלא תראינה למי שיש לו טעם עברי בפיו כנכריות, המבאות איוו אי-הרמוניה בשפה.

(ב) אך לא רק במציאות מלים בלבד או ביצירתן עוסק ועד הלשון כי אם גם בקביעות ההוראה הנכונה למלים הנמצאות בה מנבר, ואשר הערכוביה שודרת בהן. ידוע הוא ספור אותנו היהודי אשר קבל מלגרימה מבנו בעברית, כי שמו אותו אל הצינוק, ותוא עמד נרעד ונכהל ונרתע וצועק: מי יתן וידעתי איפה אחפש אחרי בני? אם בבור עפ"י פרוש רש"י לצינוק או במצודה עפ"י פרוש הרד"ק, או אולי אפשר בתוך חביב על פי פרושו של המלבי"ם... בכל עניותנו ודלותנו הנה ישנו לשפתנו אוצר שלם של מלים שאי אפשר לנו להשתמש בהן, מפני כי מוכנן

איננו ברור, וחובת הועד היא לקבע לחן תוראה קבועה עפ"י תוצאות החקירות המדעיות והבלשניות.

ג) חובת הועד היא לקבע מ ב א קבוע לשפת. כלנו יודעים את הערבוביה השלטת בשפתנו מבחינה זו, לא רק בהבדל שבין הטבטא הספרדי לאשכנזי, כי אם גם שבין ספרדי לספרדי ובין אשכנזי לאשכנזי, וה"סוס" וה"סיס" נתנו מקום למשל שלם למושוררנו. אמנם ידוע הדבר כי בכל שפה היה יש מבטאים שונים, והעוכר פה כוונא ושומע מפי האשכנזים הפהורים המלים "נאָסע" ו"שארָאס" ו"פלאָץ" ידע כי איננו היחידים בשנויי מבטא הקטין הנדול; אף יודעים אנו כמה קשה למי שלא הרגל בזה מבטא האותיות הגרוניות הח' והע' והאותיות האחרות הכפולות, כגון הפ' והק', וכי אי אפשר, ואולי גם דוקא מפני ההפך של תחית השפה, אסור לנו לגזר על הצבור גזרות שקשה לו לעמד בהן, אך כל זה איננו מונענו מלקבע לאלת שאפשר להם הדבר מבטא נכון וטו עיל, מבטא שמלבד שהוא מזרחי אמתי הוא גם מבדיל בין בטוי כל אות ואות ואיננו משאיר שום מקום עוד לכל השגיאות של הכתב ולכל הקשי של האותיות הכפולות המחייבות את המורים להשתמש בכל מיני תחבולות מלאכותיות לקבע הלכה מתה בזכרונם של תלמידיהם תהת המבטא החי שאינו נצרך לכל זאת. תהיה שאלת הטבטא הלכה ברורה ופסוקה, יחזיקו בו בראשונה בני ארץ ישראל, נושאי דגל תחית השפה, ואליהם יאספו אחרי כן כל אלה אשר יראו את התועלת היוצאת ממין מבטא כזה, ועד כמה לא קשה להתרגלות בו.

ד) חובת הועד היא לקבע בתיב (ארטיוגרפיה) קבוע במלים של הלשון וכללים קבועים ומדיקים להעתקה (טרנסקריפציון) מלשונות אחרות. כלנו יודעים את הערבוביה שבלשוננו בענין המלא והחסר, שהיא ירושת תקופה שלא דיקו בזה ושעוד לא היה הנקוד בשפת. אף שמענו כלנו שלשום את מכוחותיו של נכבדנו הר"ר י"ל קצנלסון בענין קריאת המלים הזרות שהחלו לכתבן בתיב הארץ-ישראלי, לאמר: בהחסרת ה"עינין" וה"אלפין" ות"וויין" ות"יודין" הכפולות, אף יודעים אנחנו מצד שני כי השמוש ב"מלא" באותיות ו"י איננו עזר התרופה הנדרשה, כאשר כאר הוא בעצמו כמלת "דין" ו"דין", ואני יודע כי גם אם נסכים לקיצוניות הנמורה זנבא לכתב את השם "מלמד" באותיות "מס", "עין", "למד" "אלף"

„מס“ „עין“ „דלת“ (סעלאמער). באשר נמצא כבר מי שכתב שמו ככה ב„המליץ“ לפניו, עוד טרם נדע אם שמו „Melamed“ או „Melomed“. דבר כזה לא על רגל אחת יוכל להקבע, ודרושים לו עיון והתבוננות בכל הצדדים ושימת לב אל התוצאות, וזאת היא אחת חובות הועד להביא סדרים בענין זה, ולא תהיה עוד שפתנו כעיר פרוצה אין חומה, אם כל אחד יכתוב כאשר ישאנו רוחו.

ה) על הועד לשים לב לדקדוק השפה ולברורו. גם פה יודעים הננו את כל הערבוביה השוררת, יודעים אנו כי עד היום אין לנו ספר דקדוק הקובע הלכה פסוקה בענינים השונים של הלשון, וכמה קשה ללומדים מתוך ספרים, שכל חריצותם היא להביא כללים ויוצאים מן הכלל ויוצאים מן היוצאים עד סוף כל היציאות. יודעים אנו כי יש לנו ספרי דקדוק לתנ"ך ולא ללשון, יודעים אנו כי חסרים לנו לגמרי ספרי דקדוק לשפת המשנה והתלמוד, ולמצער לאותו חלק ממנה שנכנס כבר וקבל זכות אזרח בשפתנו.

צריכים לנו ספרי דקדוק למתחילים, וגם ללומדים בכתה"ס הנבוגים. מובן הדבר כי לא יושב הועד ויחבר ספרים כאלה; אך עליו להשתדל כי יחברו וכי יעברו תחת בקרתו השלמה.

ו) על הועד לעצור למצער, בעד שגיאות החולכות ונוצרות יחד עם תחית השפה. לא נבוא בעת לרון על השבושים שהשתרשו כבר בלשון ואשר כהם דשים כבר סופרינו היוחר מוכים. בנרון אלה אפשר לקבל את דעת האומרים כי הלשון היא זו הקימת וכמו שהיא קימת, ולזכר את דברי הרמב"ם בדברו על המלים „תרם והתרים“: „אין הלשון אלא מה שנשמע מפי המדברים בה“. המלים „נשים ואבות“ הן בודאי אינן עפ"י הדקדוק, וככל זאת לא נבוא בעת לאמר „נשות ואבים“. אבל הן אין כל ספק, כי הלשון כפי שהיא עתה לפנינו היא לשוננו, ואם מחסרון ידיעה הולכים ונוצרים בפי המדברים מבטאים שלא עפ"י רוח הלשון ויצירות מתנודות למה שנמצא כבר מבסס וקבוע, שבושים כאלה שעליהם נראה כי שמח ידידנו הר"ד קלוזנר (מפני כי באמת לא על השגיאות שמח, אלא על העברה שהלשון שבה לתחית בפי הילדים המדברים ולו גם בשגיאות). — כנגד שבושים כאלה חובת הועד היא לעמד בפרץ ולהביא בקרב הטון העם מחברות המעוררות על השגיאות האלה ותקונן.

ז) וכנגד זה על הועד לדלות מתוך ספרי המופת שלנו העתיקים

והחדשים שבחדשים כל אלה המבטאים המעשירים את השפה ונותנים לה את רעננותה. אם אי אפשר לבני דורנו להתעמק בספרותנו הרחבה באפן כי יהיו להם כל המבטאים האלה בעצם מעצמיהם ובשר מכשרם כאשר היה הדבר עד כה, אינם צריכים להיות משללים מכל אפני הדבור שהשתרשו כבר בלשון ואינם צריכים לעמד כפסילים אלטים מול כל מבטא כזה הבא גם בספרות החדשה. אי אפשר ללשון להיות בנויה על מלים יבשות בלבד. חיי לשון במשך אלפי שנים של ספרות הם מעשירים אותה גם במבטאים, שהם הלחלוחית והרעננות שבה, ואלה צריכים להיות ידועים וברורים לכל החפץ לדעת את הלשון.

(ח) האוסף עוד לדבר על התוצאה היוצאת מזה, והיא: נחיצות חבור "מלון אקדמי", שתבאנה בו ככל מלה דגמאות ממבחר הספרות, מלון כזה שהקדיש לו את חיו אחד מראשי ועדנו, מר בן-יהודה, וההולך וקרוב כבר בדפוס למתציתו? דבר זה הוא מקדם לעת עתה, ועתה דרושה לועד יותר הוצאת קבץ-זמני קבוע לעניני הלשון, קבץ אשר יהיה המאסף לעבודת הועד ולפרי רוח כל המתעניינים בדבר השפה והקירותיה.

(ט) על הועד להיות המעורר לעבודת תחית הלשון ככל התכל בלה. הוא צריך לנהל בעצותיו את כל אלה החפצים כתחית השפה ובהתפשטות רעיון זה בין כל שדרות העם; צריך הוא לעורר בכל שעת-כשר את תשומת הלב אל תחית השפה והעבודה לפרסומה. והוא צריך לשים לב לכל התוצאות הספרותיות החדשות כצד הלשון ודיוקה.

(י) וככה עליו לשתף בעבודתו את מבחר הכחות הבלשניים והספרותיים שלנו ולעוררם לעבודה. התאר, חבר ועד הלשון העברית" צריך שיהיה במשך הזמן לשם כבוד לנושא, ובאותו זמן יטיל עליו חובות אשר אפשר לו למלאותן וחוברה עליו למלאותן. הקשר הוח בין א"י והגולה יועיל למלא צרכי עמנו בכל מקום שהם ולברור הדברים לאמתם.

על עשרה מאמרות אלה יבנה עולם ועד הלשון העברית ויבסס כסיים איתן וקים. מה עלתה בידי ועד הלשון עד עתה--זאת תגדנה לכם שלש החוברות "זכרונות ועד הלשון העברית" שיצאו עד כה אך בקצרה אוכל להגיד, כי עד כה קבע הועד את יסודות עבודתו, עבד במציאת או ביצירת חלק מהמלים הדרושות לצרכי בתי ההוראה ולצרכי

החיים, קבע שמות למנחי החשבון וחכמת השעורים, למנחי ההתעמלות הנחוצים כל כך, ומנחי גני הילדים, לשמות הצמחים ומנחי תורת הצמחים, שמות לכל המלבושים השונים והמאכלים השונים, שמות בלים שונים והלקיהם; אף עסק בענינים עיוניים, כגון כרור השאלה בדבר הדקדוק התנכי והמשני, ומה עלינו לקחת משניהם, ובן גמר עבודתו בענין קביעות המבטא ואומר לעבר תכף אל קביעות הכתיב. כמובן, לא בשנים אחדות תוסד לשון, והמלאכה מרבה יותר מדי, עד כדי לאמר, כי בזמן קצר נגמר כבר חלק גדול ממונה. אך בהכיש ועד הלשון אל עבודתו במשך השנה האחרונה, הלך ילך בכמה נמורה לקראת עתידו, בדעתו כי את עבודת העם והתחיה הוא עובד. את כל עבודתו עבד הועד, כמובן, שלא על מנת לקבל פרס. די לו אם איננו מקבל התנפלויות מרבות ועקיצות שונות הלף עבודתו. אך בכ"ז, אם הפצים הננו כי תהיה עבודתו פוריה ומביאה את אותה הברכה שהננו מחכים לה מצדו, נחויץ הדבר לדאג לצרכיו היותר נחוצים, למען יוכל למלא, למצער, ידי איש אחד בלשן להקדיש כל זמנו לעבודת ההכנות הרבות והנחוצות לעבודתו הוא ולמען יוכל להוציא את החוברות בזמן יותר תכופ בעריכה מתקנה ובשלום שכר סופרים. על הדברים האלה ערך ועד הלשון תזכיר אל הנהלת הבנסיה הציונית, למען תשתדל להמציא לו את האמצעים היותר מצערים חרושים לו, למען יוכל לעבוד עבודתו ביתר אמיץ וביתר עז. ועתה, בסימי את דברי, חפץ הנני להציע בפני הסתדרותנו, אשר היא היתה עד עתה כל פשרונו של הועד הזה, כי היא תחליט לקבל עליה את דבר הוצאת הענין הזה לפעל, לתת לו עד הלשון העברית שבירושלים את האפשרות להמשיך עבודתו ולבססו, למצער, למשך שלש שנים על בסיס קים. זאת היא חובת הסתדרותנו הראשונה הדואגת לתחית השפה, ובסוד "דאגת הפרנסה" מעל ועד הלשון, נוכל לקוות כי מלא ימלא באמונה את תפקידו אשר קבל עליו מלפני יותר מעשרים שנה לדאג לתחית של שפתנו העברית בכל קצוי הארץ. "בשוב ד' את שיבת ציון היינו כחולמים", לא האמנו אז כי עוד בימינו נזכה לראות בתחית שפתנו באותה המדה, כי בבואנו גם על ארמת נבר ובהתקבצנו מכל הארצות לפנדק אחד, תהיה שפתנו החיה המאחדת אותנו, השלטת בפינו וברוחנו ותחיתה תמלא כל הניונינו ומחשבותינו. אם כזאת זכינו לראות כבר בעינינו, נוכל בפה מלא וכלב בטוח להמשיך את דברי המזמור ולחכות, כי לא יארכו הימים אשר בם "ימלא שחוק פינו ולשונו רנה". תחית העם היא גם תחית הלשון.